

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 1. Horae Tertiae mysteria. Numerus Ternarius commendatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

dicta sunt; nam si ad Græcorum calculos res ista revoceatur, sunt qui de Prima Chrysostrum, & Athanasium loquutos asserant. Hic enim libro de virginitate, Sol, inquit, exoriens videat librum in manu tua. Ille autem in fine libri primi de orando Deum; Dic mihi, ait, qua fronte solem intueberis, nisi prius adoraveris, qui lumen illud dulcissimum oculis tuis mittit? Sed hæc testimonia de privata oratione intelligi possunt: Primæ autem officium, cui satis superque est mille & amplius annorum vetustas, statim post ortum solis persolvi debet. Patet id manifestè tum ex Cassiano, tum ex Amalario, & Hugone, tum etiam quia à prima hora diei, à prima scilicet hora post ortum Solis denominatur. Cum enim diem artificialem pro celebrandis horis Canonicis in quatuor partes divisissent Antiqui, solebant in fine singularum partium singulas Canonicas preces singulis trihorii persolvere. Sed cum postea Primam, & Completorium pro initio, & sine diei advenissent, jam ex prima diei parte, quæ primam, secundam, & tertiam horam continebat, & officio Tertie assignabatur, primam horam pro officio Primæ separarunt: duodecimam pro Completorio, ut supra capite tertio explicatum est. Drogo Abbas q in ipso solo exortu celebrandum esse Primam existimat: sic enim scribit: Horæ primæ laudatio à sanctis Patribus ex oriente sole constituta est celebrari: quæ si aliquando tardius, vel celerius negotiis exigentibus celebrètur, nobis horæ debitæ officium congruo tempore persolventibus, hujus similiter & cæterarum statutus terminus penes eum, cui cuncta sunt presentia, relinquatur.

q Drogo Abb. tract. de horis canonicis.

CAPUT VII.

DE TERTIA.

§. I.

Hora Tertia mysteria. Numerus Ternarius commendatur.

METRUM XIII.

Quis me Numinis impetus
Sublimem vacuo librat in ære?
Falsa lator imagine?
An celsum volueris transsilio polam?
Quo me nubila præpetem

*Attollunt rapido turbine concisum?
Aut quis me potuit juror
Stellis inferere, & concilio Dei?
Abstant procul impie,
En præsens Deus est: Sentio spiritum.
Rugiti reboat polus,
Atque æther rapidis depluit ignibus.
O vos pectora pandite,
Quos Numcu populi cæribus eripit.
Nil parum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. Sed referens Deo
Gratas obsequii vices,
Devotis jentiam sidera vocibus.*

1. Elevatus est enim ab ortu sui primordio igneus solis splendor, altius processit, dilatavit radios, incaluit, & invaluit acrius ardens, efficacius illuminans, potentius influens. Novis igitur illustrata fulgoribus fidelium Ecclesia tertia diei hora rursus laudes Deo canit, nova luce divinæ cognitionis induitur, novo veritatis splendore allicitur, sacrarumque precum delectabili suavitate pinguefcit. Quomodo enim hac hora tacere poterit, quam tot veneranda mysteria, ipsaque spiritus sancti gratia cœlestium charismatum sacramentis nobilitarunt? Nimirum hac hora Dominus noster ex sententia Ruperti Abbatis & spinis coronatus Judæorum vocibus crucifixus est, juxta illud s, *Filii hominum dentes eorum arma, & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus*: nam Pilato judicante illum dimitti, firmaverunt sibi sermonem nequam pertinaciter clamando, crucifige, crucifige. Et ille quidem iniquus judex sacrilegis Judæorum clamoribus commotus auctorem vitæ morte turpissima condemnavit. Jesus autem cum iniquis reputatus Agnus sine macula sævissimæ luporum rapacitati traditus est. Tum bajulans sibi crucem ad locum supplicii contumeliis, & blasphemis lacessitus pervenit: ipsoque patibulo in terra defixo immania tormentorum genera erga ipsum Dei Filium innovata sunt. Hæc verò omnia hora tertia contigisse Ignatius Martyr r, & Athanasius u observant.

2. Ipsum etiam Tertie nomen ex ternarii numeri significatione multa suggerit haud indigna solerti consideratione. Trias princeps imparium numerus, perfectusque censetur, nam prior initium, medium, & finem sortitur: & quia unitate media interveniente sectionem non recipit, ut in duo æqua dividatur, idèd, teste Hugone x,
r Rupert. l. 1. de div. off. c. 3. s Psalm 56. x Ignat. ep. ad Trallian. u Athan. lib. de Virginit.

gone x; indissolubilia, & incorruptibilia designat. Monadem fabricatori Deo, diadem materiam, triadem idealibus formis aptatunt Antiqui y, ac propterea ipsa Trias mundana perfectio est. Celeberrimum est Pythagoræ dogma z numerum ternarium masculinum esse, & aptissimum ad agendum. Atque hinc emanasse arbitror vulgata illa inter sapientes proloquia, Tria esse omnia, Tria in sacrificiis offerri debere, ut sic omnia in Deum Conditoem referri viderentur. Trina in corporibus dimensio est: Geometrici corporis prima planities tribus lineis constat, quibus trigonalis forma concluditur. Formæ & actui ob perfectionem attribuitur Ternarius. Monas per Ternarium omnia perficit, ac definit: estque Trias unitatis tam internæ, quam externæ fecunda expressio. Pythagoras, qui primus in Italiam Philosophiam invehit, tantum Ternario tribuit, ut omnem Deitatis rationem eò perfici affirmaret. Idem nullum numerum in se amplius duci voluit, quam trino progressionis ordine, adeo cubum in numeris velut complementum observabat. Porro hunc numerum habemus à natura: est enim progressus multitudinis ab uno, & ad unum regressus. Opifex seipso contentus summa unitas est, in creaturas, quas produxit, diffunditur binarius, easdem ad se revocando ternarium complet reductis omnibus in proprium finem. Unitas perfectissima est, binarius dividens infansus, ternarius convertens in Deum felicissimus. Tres sunt rerum omnium proportionem, quas Timæus vincula nominat, Musica, Arithmetica, Geometria: his constat universi pulchritudo. Quid plura? Mundus Archetypus, adoranda scilicet, & augustissima Trinitas in simplicissima unitate hunc numerum modo prorsus ineffabili consecravit. Extant in sacris literis innumeri propè ternarii, quos sancti Patres ad hujus mysterii notitiam applicarunt. Theologi quoque cum Magistro sententiarum a, imaginem, & vestigium Trinitatis in omnibus creaturis trina rerum diversarum expressione agnoscunt, & admirantur. Adorabilis sancta Trinitas, ait Chrysostomus b, in Ternario gloriam habet, & veneratur Deus Ternarii prædicationem in terra, & virtutum numerum, quod numero Sanctæ Trinitatis respondeat. Multi sunt Patriarchæ, & Deus seipsum vocat Deum

Abraham, Isaac & Jacob. Non quod non sic etiam Deus Moyses & aliorum, sed veneratur sicut in imagine in terrenis cœlestia. Quid dicam de mundo Angelico, cujus triplex Hierarchia, & cujusque Hierarchiæ triplex chorus, triplex item actus purgandi, illuminandi, & perficiendi? Quid de cœlesti, ejusque motu? Quid de elementari? Quid de Microcosmo, ejusque potentis & facultatibus? In his enim omnibus admirabilis Ternarii vis, & efficacia relucet.

3. Volunt Platonici apud Franciscum Georgium Venetum c res omnes superiores Ternarii cubo, inferiores autem triplici enneaede comprehendendi. Potho d Prumiensis Presbyter in libris de domo Dei inter multa, quæ de hujus numeri excellentia differit, illud præcipuè subtilissimam indagationem investigat, quomodo Ternarius ad animam pertineat. Poëtæ cum sacrificia, libamina, & lustrationes describunt, hunc numerum solent adhibere. Virgilius in Pharmaceutria.

*Terna tibi hæc primum triplici diversa colore
Licia circumdo, terque hæc altaria circum
Effigiem duco. & paulo post.
Necte tribus nodis ternos Amarilli colores.*

Idem in Georgicis e.

*Ter liquido ardentem perfudit nectare Vestam,
Ter flamma ad summum tecti subiecta reluxit.*

Et in Æneide f.

*Idem ter socios pura circumluit unda
Spargens rore levi, & rano felicitis olivæ.
Lustravitque viros.*

Ovidius g.

Terque senem flamma, ter aqua, ter sulphure lustrat.

Idem h.

*Terque manu permulsi eum, tria carmina dixit,
Carmina mortali non referenda sono.*

Propertius i.

Terque meum tetigit sulphure & igne caput.

Joannes Tzetzes k in historiis triplicem mortuorum conclamationem commendat ex Homero. Theocritus in Idyllis l, Apollonius in Argonauticis m, & alii Poëtæ passim eodem numero utuntur. Deficiet me dies singula enarrantem, quæ ad Ternarii commendationem faciunt. Plura curioso lectori suppeditabunt Girardus Rufus

x Hugo Viti. lib. de scriptis. cap. 15. y Martiani. Capella. 7. z Aristoteles 1. de celo. a Magist. 1. sent. b Chrys. tom. 4. hom. in illud Apost. cum autem subiecta illi fuerint omnia.

c Fr. Venet. Hama mundicant. 1. 10. 3. d Potho. l. 2. e 4. de Domo Dei. e Virg. Georg. lib. 4. f Æneid. l. 6. g Ovidius lib. 6. metaph. h lib. 4. Fastorum. i Propert. lib. 4. eleg. 9. k Tzetzes Chiliad. 3. v. 550. l Theocr. Idyll. 2. * Apollon. l. 2.

Rufus *m* in Mysticis commentationibus ad Severini Boethii Arithmetica, Annibal Roscellius *n* in Pymandrum Trismegisti, Nicolaus Cusanus *o* de docta ignorantia, Marfilus Ficinus *p* in Plotinum. Petrus Bongus *q* de mysteriis numerorum, Ausonius *r* in grypho ternarii, Macrobius *s* in somnium Scipionis, Martianus Capella *t* libro de nuptiis Philologiae, Nicomachus Gerasenus in Arithmetica Theologica apud Photium *u*, Albinus Flaccus *x* apud quem extant quidam versus Sancti Ambrosii de Ternarii mysteriis, & alii plures. Mihi non liber hæc diutius sectari, merito enim imprudentiæ accusarer, si lucem à minutis facibus mutuarer, quando fulget splendidissimus Sol.

§. I I.

Horâ Tertiâ oramus ob adventum Spiritus sancti. Gratia Spiritus sancti quid operetur in anima.

1. **O**bservat Isidorus *y* Ecclesiasticorum rituum solertissimus indagator, illud ad horâ Tertiâ illustrationem maximè facere, quod Spiritus sanctus ipsa horâ tertiâ, hoc est, suo loco, & numero, & tempore, cum sit tertia individua Trinitatis persona, ad terras descendit impleturus gratiam, quam Christus promissit Ecclesiæ. Hæc est potissima ratio, ad quam respicientes majores nostri horam tertiam divinis laudibus dedicârunt. Basilus *z* primi nominis auctor hujus institutionis rationem his verbis exequitur. Tertiâ horâ congregentur fratres ad orationem, ut admoniti doni Spiritus, quod circiter hanc horam Apostolis datum fuit, uno eodemque animo cuncti illum venerentur, ab eoque petant, ut & ipsi digni sint, qui sanctificationem suscipiant, simulque ut salutaris sibi doctrinæ, & recti itineris Dux esse, & auctor velit, illum imitantes, qui dixit *a* *Cor mundum crea in me Deus, & Spiritum rectum innova in visceribus meis. Ne prosicias me à facie*

m Rufus lib. 1. cap. 9. *n* Roscell. lib. 2. qu. 1. cap. 1. diffusissimè. *o* Cusan. lib. 1. *p* Ficin. in Plotin. lib. 3. Enn. 1. *q* Bongus cap. de Ternario. *r* Ausonius Idyll. 11. *s* Macrobi. lib. 1. cap. 6. *t* Capella. lib. 7. *u* Photius Cod. 187. *x* Alb. Flaccus in sine ep. 69. *y* Isidor. de eccl. offic. lib. 1. cap. 19. *z* Basil. in regul. sus. disput. qu. 37. *a* Psalm. 50.

*tua, & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me? Redde mihi lætitiâ salutaris tui, & Spiritu principali confirma me. Et alio in loco b, Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: atque ita denuò ad intermissa opera redeatur. Ergo hæc hora omni devotione digna totâ cordis jucunditate celebrari debet, qua signis visibilibus invisibilis Spiritus manifestari dignatus est veniens super discipulos in linguis igneis, ut verba ignea loquerentur, & legem igneam, legem charitatis igneis linguis prædicarent. Cæli distillaverunt à facie Dei Sinai, à facie Dei Israel c: & qui jam dederat Filium in pretium redemptionis, dedit & Spiritum sanctum in privilegium adoptionis. O Deum, exclamat Guericus *d* mei ordinis Abbas sanctissimus, ô Deum, si fas est dici, prodigum sui præ desiderio hominis. An non prodigum, qui sicut proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum; sic nec Spiritui sancto pepercit, ut ita loquar, sed novâ, & mirâ largitate super omnem carnem effudit illum? Qualem utique oportuit, accepimus consolatorem ubique præsentem, protectorem omnipotentem, doctorem omnia scientem. Talem sanè exigebant miseriæ nostræ, vitia nostra, errores nostri: Talem, inquam, qui ubique esset, omnia posset, omnia sciret. Talem scilicet, qui posset tot dispersos colligere, tot oppressos protegere, tot exules revocare, tot incredulos docere, inter tot discrimina custodire.*

2. Quis tantâ polleat eloquentiâ laude, ut cuncta possit recensere pericula, quibus obfidetur quodammodo, & circumvallatur fidelis anima fugiens Ægyptum, ut in deserto religionis abominaciones Ægyptiorum offerat Deo? Persequitur eam Pharaon fugientem cum curribus, & equitibus suis: cogitant unanimiter adversus eam alienigenæ cum habitantibus Tyrum. Etenim Assur ille magnus exterminator Diabolus venit cum illis. Quid multa? Urger undique inimicus, suscitatur bellum, dimicat fortiter, insidias instruit, machinas admovet, ingens excidium minatur. Jam fluctuat miles hæsitabundus, jam improvise hostium impetu commovetur, & qui noctis excubias fideliter peregerat, qui matutinæ precis splendore perfusus, solisque nascentis calore succensus in diei abscessu se gloriam Deo cantaturum per mundi abstinentiam promiserat, jam necessariis externorum operum occupationibus distractus, temerarius in pro-

b Psalm. 142. *c* Psalm. 67. *d* Gueric. serm. 1. in die Pentec.